

CHRÉTIEN DE TROYES

EL CAVALLER DEL LLEÓ

TRADUCCIÓ DEL FRANCÈS
DE MERITXELL SIMÓ

BARCELONA 2013

QUADERNS CREMA

TÍTOL ORIGINAL *Li chevaliers au lion*

Publicat per
QUADERNS CREMA

Muntaner, 462 - 08006 Barcelona
Tel. 934 144 906 - Fax. 934 147 107
correu@quadernscrema.com
www.quadernscrema.com

© de la traducció, 2001 by Meritxell Simó Torres
© d'aquesta edició, 2013 by Quaderns Crema, S.A.U.

Drets exclusius d'aquesta traducció:
Quaderns Crema, S.A.U.

ISBN: 978-84-7727-548-0
DIPÒSIT LEGAL: B. 23 144-2013

AIGUADEVIDRE *Gràfica*
QUADERNS CREMA *Composició*
ROMANYÀ-VALLS *Impressió i relligat*

PRIMERA EDICIÓ EN AQUESTA COLLECCIÓ
octubre de 2013

Sota les sancions establertes per les lleis,
queden rigorosament prohibides, sense l'autorització
per escrit dels titulars del copyright, la reproducció total o
parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment mecànic
o electrònic, actual o futur—inclouent-hi les fotocòpies i la difusió
a través d'Internet—, i la distribució d'exemplars d'aquesta
edició mitjançant lloguer o préstec públics.

EL CAVALLER DEL LLEÓ

Artús, el bon rei de Bretanya, les gestes del qual són per a nosaltres model de valor i de cortesia, va reunir la seva cort amb tot el luxe que escau a la reialesa el dia de la solemne festivitat que anomenem Pentecosta. El rei era a Carduel, al País de Gal·les.

Quan es van alçar de taula, els cavallers van aplegar-se en grups per la sala acudint al reclam de dames i donzelles. Els uns explicaven històries mentre els altres parlaven d'Amor, tot evocant els patiments amargs i els bells plaers que sovint reserva als seus deixebles. Heu de saber que, en aquells temps, els seguidors d'Amor se sotmetien dolçament als seus manaments i els consideraven molt profitosos; no com avui, que són ben pocs els qui li reten vassallatge, gairebé tothom l'ha abandonat i s'ha envilit en gran mesura. Abans, els qui estimaven eren tinguts per cortesos, nobles, generosos i honorables; ara, Amor ha esdevingut una fallàcia, perquè els qui no senten res menteixen i diuen que estimen i, presumint-ne sense cap dret, el converteixen en simulació i falsedat.

Però deixem estar els qui viuen ara i parlem dels qui foren, perquè sóc del parer que val més un home cortès mort que un vilà viu. Per això, em plau de contar-vos una història que bé es mereix la vostra

atenció, ja que parla d'aquell rei que fou cèlebre arreu del món. Estic d'acord amb els bretons: sempre perdurarà la seva fama i gràcies a ell es manté viu el record dels seus bons cavallers, que van conquerir l'honor amb esforç.

Aquell dia, però, tots es van sorprendre que el rei els deixés abans del que tenia per costum. Aquest fet va molestar alguns cavallers i va suscitar molts comentaris, perquè mai no s'havia vist que en una festa tan assenyalada el rei es retirés a la seva cambra per dormir o per reposar. En realitat, si el rei no els acompanyava era per culpa de la reina, que l'havia retingut i l'havia fet romandre tanta estona al costat seu que ell, oblidant-se de tot, s'havia quedat adormit.

Fora de la cambra reial, al costat de la porta, es trobaven Didonel, Sagremor, Keu i monsenyor Galvany. Els acompanyaven monsenyor Ivany i Calogrenant, un cavaller molt afable que havia començat a relatar-los una història, tot i que el que explicava no era per a ell motiu d'honor, sinó més aviat de vergonya. Mentre contava el seu relat, la reina, que l'havia sentit, es va llevar del costat del rei i, atansant-s'hi discretament, es va afegir al grup de cavallers sense que cap d'ells se n'adonés, tret del mateix Calogrenant, que es va posar dempeus en veure-la. Aleshores, Keu, que era molt malintencionat i traïdorenc, i tenia una llengua mordaç i verinosa, va reaccionar dient:

—Per Déu, Calogrenant, us veig molt educat i

decidit! Em complau enormement que ens supereu a tots en cortesia i no dubto que vós hi estareu d'acord, perquè no teniu gota de seny. És natural que la meva senyora pensí que sou el més noble i el més cortès i que potser els altres no ens hem alçat per desídia o per menyspreu. Però a fe meva, senyor, que no l'hem vista abans que vós us aixequéssiu!

—Certament, Keu—va replicar la reina—, si no poguéssiu deslliurar-vos del verí que porteu dins, crec que ja hauríeu rebentat. Sou desagradable i roí volent cercar brega amb els vostres companys.

—Senyora—va protestar Keu—, si la vostra companyia no ens beneficia, guardeu-vos, almenys, que no ens causi problemes. No crec haver dit res que se'm pugui retreure. Si us plau, deixem-ho córrer: no és cortès ni assenyat que allarguem un plet banal i aquest cal aturar-lo, perquè ningú no ha de donar-li més importància. Feu, doncs, que Calogrenant continuï el relat que havia començat, que aquí no hem de discutir de res.

En escoltar aquestes paraules, Calogrenant va intervenir:

—Senyora, aquesta discussió em deixa indiferent; als meus ulls és una petitesa sense cap transcendència. Si Keu em menysprea, no em sentiré ofès. Monsenyor Keu, a cavallers més valents i discrets que no pas jo heu dit injúries i insolències, seguint la vostra inclinació natural. El femer sempre fa pudor, el tàvec fibla, l'abellot bugona i un felló importuna i ultratja. Però, amb el consentiment de

la meva senyora, avui ja no contaré res més. Senyora, us prego que no hi insistiu i que tingueu l'amabilitat de no demanar-me una cosa que em desplauria.

—Senyora—va dir Keu—, fareu bé de demanar-li que continuï. Tots els presents us ho agrairan i l'escoltaran amb molta atenció. No ho feu per mi, sinó per la fe que deveu al rei, senyor vostre i meu.

—Calogrenant—va dir la reina—, no feu cas de les provocacions de monsenyor Keu, el senescal. Té el costum de malparlar i no el podem corregir. No us prego, ans us ordeno que no gardeu ressentiment al cor i que per culpa seva no us estigueu de contar un relat que ens plau d'escoltar. Si voleu gaudir del meu afecte, comenceu de bell nou.

—Certament, senyora, que em costa de fer el que em demaneu. Si no temés de causar-vos enuig, abans de contar-los res més, em deixaria arrencar una dent; però us vull complaure i, mal que em requi, continuaré el meu relat. Escolteu-me, doncs! Concediu-me tots el cor i l'oïda, perquè és paraula perduda la que no s'escolta amb el cor. Hi ha homes que escolten sense entendre-hi ni una paraula i després es desfan en lloances. Tanmateix, el seu cor no ha escoltat res: només han sentit sons. La paraula arriba a les orelles com el vent que vola, perquè no s'atura ni hi resta, ans marxa de pressa si no troba el cor prou atent i predisposat a rebre-la. Només quan aquest és capaç de copsar els sons, recloure'ls i retènnir-los, l'oïda esdevé el camí per on la veu arriba al cor, que guarda al pit la paraula que entra per l'ore-

lla. Per tant, qui vulgui entendre'm haurà de lliurar-me el cor i l'oïda, perquè no parlaré de somnis, ni de faules ni de mentides.

»Heus aquí, ara fa més de set anys, que jo, tot sol, tal com va el camperol, anava buscant aventures armat amb tot l'arnès, com escau a un cavaller, i vaig trobar un camí a la meva dreta que travessava una forest espessa. El camí era molt dolent, ple de bardisses i matolls, i vaig patir penes i treballs per poder seguir-lo. Vaig cavalcar d'aquesta manera quasi tot el dia fins que vaig sortir del bosc. Això va passar a Brocelianda. En sortir del bosc, vaig entrar en una landa i vaig albirar una torre que devia estar, com a molt, a mitja llegua gal·lesa. Mentre m'hi apropava al trot, vaig veure la muralla i el fossat ample i profund que l'encerclava. Dempeus sobre el pont hi havia el senyor de la fortalesa, que duia un astor mudat al puny. Tan bon punt el vaig haver saludat, se'm va acostar, em va agafar l'estrep i em va convidar a seguir-lo. Com que necessitava hostalatge, hi vaig accedir i ell em va dir de seguida, i m'ho va repetir més de set vegades, que beneït fos el camí que m'havia dut fins allà.

»Deixant enrere el pont i la porta, vam entrar al pati. Al bell mig del pati del varvassor, a qui Déu doni tanta joia i honor com ell va concedir-me aquella nit, hi penjava un disc en el qual, pel que em va semblar, no hi havia ferro ni fusta, ni cap altra cosa que no fos coure. El varvassor va colpejar tres vegades el disc amb un martell que penjava d'un pal i, en

sentir-lo, els qui estaven a dalt van sortir de la casa i van baixar al pati. Vaig descavalcar i un dels criats es va endur el cavall. Vaig veure una donzella bella i gentil que venia cap a mi, i em vaig dedicar a contemplar-la, perquè era bonica, alta i ben plantada. Em va desarmar destrament, amb cura i elegància, i em va vestir amb un mantell curt d'escarlata blau, folrat de gibelí. Quan vaig veure que els altres marxaven i que ens quedàvem tots dos sols, el meu cor es va omplir de joia, perquè no desitjava altra companyia.

»La donzella em va portar a seure en un prat, el més bell del món, tancat tot al voltant per un mur de poca alçària. Vaig trobar-la tan distingida, tan educada, de conversa tan agradable, de maneres tan plaents i d'una condició tan noble que per res del món hauria volgut marxar d'allà. Gran enuig em va causar la nit, quan el varvassor va venir a buscar-me i em va dir que era hora de sopar; però, veient que no podia fer-hi més llarga estada, vaig seguir les seves indicacions. Del sopar només us diré que em fou d'allò més agradable a partir del moment que la donzella es va asseure davant meu.

»Havent sopat, el varvassor va dir-me que no sabia des de quan hostatjava cavallers errants que anaven a la recerca d'aventura, però que feia temps que no n'havia rebut cap. A continuació, em va pregar que, de tornada, passés per casa seva; amb aquest favor se'n sentiria pagat. Jo li vaig contestar que hi passaria de bon grat, ja que refusar la invitació hau-

ria estat molt desconsiderat per part meva. Poc hauria fet pel meu hoste si li hagués negat aquesta cortesia!

»Aquella nit vaig ser molt ben allotjat i el meu cavall fou dut a l'estable, car jo hi havia insistit molt al vespre. En despuntar el dia, vaig veure que els meus precos havien estat ben atesos i, després d'encomanar el meu hoste i la seva estimada filla a l'Esperit Sant, vaig acomiadar-me de tothom i vaig partir tan aviat com em fou possible.

»No me n'havia allunyat gaire quan vaig trobar un guaret on braus salvatges, óssos i lleopards lluitaven entre ells fent un brogit espantós i amb tanta ferocitat i acarnissament, que, si us he de dir la veritat, vaig recular una mica, perquè no hi ha bèstia més ferotge ni orgullosa que el brau. Un vilà que semblava un moro, un ésser molt i molt lleig, tan monstruós que no es pot descriure amb paraules, s'estava assegut sobre una soca amb una gran maça a la mà. Quan m'hi vaig atansar, vaig veure que tenia el cap més gros que el d'un rossí o el de qualsevol altra bèstia, els cabells embullats, el front pelat, de quasi dos pams d'ample, les orelles peludes i grosses com les d'un elefant, les celles enormes, la cara enfonsada, els ulls de mussol, el nas de gat, la boca fesa com un llop, les dents de senglar, esmolades i vermelles, la barba roja, els bigotis recargolats, el mentó enganxat al pit i l'esquena gran, encorbada i geperuda. Es recolzava sobre la seva maça i duia unes robes estranyes, que no eren de llana ni de lli,